

2002
Nr 8

Õhõhõ

Kuidas siidivennast sai linnapea
Varesepoegade elukool
Miks puud kohisevad
Nugisepere sauna all

ISSN 0134-2266

9 770134 226003

HELVI JÜRISSEON

Muinasjutuvõistlus

Hommikust saati oli vihma sadanud. Soe lõunatuul piitsutas aknaid vihmajugadega ja räästad olid nagu väikesed kosed. Tiiu akna all asuv vihmaveetünn justkui kees, sinna ilmusid ühtlugu mullid, mis peagi lõhkesid.

See oli toasistumise ilm.

Tiiu ja Laane mossitasid: nukkudega ei viitsi, koolimängu ei viitsi, foks-terjer Ronaldit õpetada ei viitsi...

"Tead, teeme muinasjutuvõistluse, sina räägid ja mina räägin," ütles Laane. "Mina panen võitjale välja oma lillepildiga sõrmuse, mis sina paned?"

"Mina panen auhinnaks oma hiina lehviku," oli Tiiu nõus. "Aga kes valib võitja?"

"Oleme ise erapooletu žürii," pakkus Laane, võttis laualt pähkli ja sirutas Tiiu poole kaks rusikas kätt.

"Kes võtab pähkli, see alustab."

"Ah et muinasjutt..." mõtiskles pähkli saanud Tiiu ja läks akna juurde. "Hea küll. Mul on üks." Ja ta alustas:

"Sadas vihma ja tünni peal ujusid mullid. Üks ilus suur mull ütles oma väikesele naabermullile: "Eks ole tore suur mull olla, oled nagu pool maakera." Väike mull oli tagasihoidlik ja vastas: "Mul on hea meel lihtsalt mull olla ja halli maailma vaadata."

Siis kukkus suure mulli peale vihmatilk ja mull läks plaksti lõhki. Aga väike mull ujus tünniserva ja muutus pisikeseks vahumulliks. Ta sai veel kaua halli ilma vaadata. Aga öösel lõppes sadu ja väike vahumull nägi isegi kuud ja tähti. Ta oli õnnelik, et oli väike mull."

Laane plaksutas käsi.

"Ma ei tea, kas oskan paremat juttu teha," ütles ta. Pigistas silmad tugevasti kinni, oli mõni aeg vait ja ütles siis sõrme püsti tõstes: "Käes! – See läheb sinu jutuga kokku:

Üks suur vihmapiiv laotas ennast üle taeva. Ta oli üleni niiskust täis ja temas hakkasid tekkima vihmapiisad. Üks piisk oli juba kukkumiseks valmis, aga kogus aina niiskust juurde – ei tahtnud väikesena kukkuda. Lõpuks oli ta nii suur, et ei jaksanud enam pilvest kinni hoida. Kukkudes ta mõtles, et rohi ootab teda, et saada veel tihedamaks ja veel rohelisemaks ja et vihmäsõbrad vihmaussidki ootavad. Aga see suur piisk sulpsas hoopis vihmaveetünni ja sai hiiglasuureks mulliks, mis samas lõhkes. Vihmapiisk-mull sai lihtsalt veeks, millega vanaema õhtul tomateid kastis. Tomatitel oli väga hea meel sooja kastmisvee üle ja nad pungitasid oma tomatipalle aina suuremaks ja maitsvamaks. Aga sina söid vihmapiisa hommikul tomatileivaga enda sisse," lõpetas Laane.

"Enda sisse...?" ütles Tiiu umbusklikult.

"Aga miks mitte – tomati on ju väga palju vett ja suure vihmapiisa vesi võis väga hästi sellesse tomatisse jõuda, mida sina söid," seletas Laane.

"Aga mis temast minu sees saab?" ei jätnud Tiiu.

"No kuule, kas ma pean sulle tõesti meelde tuletama, et sa käid mitu korda päevas kempsus ja ajad ka auru välja – mõtle talvise hingearu peale!"

"Ahsoo. Jah," kostis Tiiu ja paistis rahule jäävat.

"Tead, see piisk saab kord maast aurates jälle pilve sisse, ta ei kao kuhugi," lisis Laane. "Ema on rääkinud."

Aga kes võitis? Laane tunnistas Tiiu jutu paremaks, Tiiu jälle Laane oma. Lõpptulemusena vahetasid nad oma väljapakutud auhinnad.

HELJO MÄND

LAUPÄEVA HOMMIKUL

Illustreerinud ANU KALM

Laupäeva hommikul lösutab Riho laua taga. Ta tahaks sealt küll jalga lasta ja väljas luusida. Ent ta peab isale näitama, et laps õpib koolitükke. Siis ei käsuta isa last pesupali juurde endale appi pesu pesema. Pealegi kasutab isa seepi, millel on lillilõhn juures. Lillilõhn ajab iiveldama. Tekitab allergiat. Tulusam on istuda laua taga ja olla ventilaator. Unnata tuult. Aidata paberil lambile lennata. Ja aeg-ajalt aabitsat veerida, valju häälega kaks-kolm lauset, et isa kuuleks lapse õppimist.

Jah, töö eest on küll hea kõrvale põigelda, kuid paigal olla on halb. See on närvidete lausa ohtlik. Tekitab veel hullema allergia kui lillilõhn. Tekitab nahale lööve, nii et terve keha kiheleb. Sellepärast peab vahepeal end liigutama.

Riho hiilib pesupali juurde ja näppab isa selja tagant tillukese lina. Võib-olla on see isa ilusall. Riho lükkab isa ilusalli hakklihamasinasse ja keerab vänta. Väntab edaspidi ja tagaspidi. Siis võtab ilusalli masinast välja. Kontrollib, kas masin väänas salli kuivaks. Väänas küll, ainult ta väänas ka salli auguliseks. Ilusallist sai kolesall.

Riho voldib kolesalli kokku ja viib pesupalisse tagasi. Ikka salaja, et isa silm ei näeks. Siis läheb ta jälle laua taha. Teeskeb, et õpib. Loeb valju häälega:

"Linnud laulsid võidu. Igal linnul oli oma laul. Lööke laulis: "Liiri-lööri-löö, liiri-lööri-löö!"

Isa hakkab pesu loputama. Äkki hüüab ta kokkunult:

"Mis augud need ilusallis on!"

Riho vaikib. Tema ei tea sallist midagi. Tema õppis sel ajal, kui isa salli hooletult muljus.

JÜRI RANT

ELUKOOL

Kui Kõverkuuse varesepesa neli poega suled selga ja kaelad kandma said, arvas vanavares olevat õige aja neile kool korraldada ja õpetuse jagamisega alustada. Pojad pesaservale ritta seadnud, käskis vanavares neil pilguga ümbrust haarata.

Pojad pungitasid silmi. Mida siin haarata oli? Pilt, mis lehtpuudest ümbritsetud kuuse otsast paistis, oli neile pähe kulunud. Kivikünka talu rookatused, lapike söötis nurme ja taevaga kokku kasvanud tume metsaviirg.

"Teame, teame. Juba nähtud," kädistas noorpere.

Vanavares vangutas pead.

"Või teame, või nähtud! Kas teie arvate, et maailm on nii pisike, nagu meie kuuse otsast paistab? Et nurme taguse kuusikuga on lõpp? Oi, oi ullikesed! See mida teie siit näete, on alles maailma algus."

Vanavarese jutt võttis noorpere elevile.

"Mis siis maailmas veel on? Räägi, räägi meile," nõudsid neli nokka.

"Noh, seda ei jõua ühe korraga üles lugedagi," saputas vana tähtsalt sulgi.

"Kuusiku taga on Kureniidu talu seakoppel, suur sigade söögiküna värava kõrval. Ole aga mihkel ja hüppa õigel ajal jaole. Siis on seal kanaaed, kuhu kah head ja paremat pillutakse... Praegu on meil suvi. Päike paistab, turi on soe, kui otsid, leiad mõnes puudetukas ikka pesakese, kus muna ootab nokkanapsamist. Aga see ei jää igavesti nii. Ühel päeval on kohal sügis..."

See oli varesepogadele uudiseks. Sügis? Missugune ta on?

"Märg," raptas vanavares sulgi. "Külm. Vihmane. Ei enam ühtki linnu pesa, kust pruukostiks võiks munakese leida."

"Ui, ui, ui!" võdistasid varesepojad. "Ei taha sügist!"

"Kes teie tahtmist küsib," ei mõelnudki õpetaja õpilasi lohutada. "Mis tulema peab, see tuleb. Ja sügise järel tuleb talv. Külmaga, mis kondid kangeks võtab." Vanavarese suled tõusid iseenesest kohevile. Asjade käigu paratamatus kohutas teda ennastki. Ei maksnud vast õpetusega liialt rutata. Las pojakesed-pisikesed veel sirguvad.

"Kraaks!" pani vanavares loengule punkti. Suvel suvised tegemised. Kus ta eelmisel hommikul värsket rästapesa märkaski? Kolm nokavahet elektri-liinimastist vasakule, said õppurid suuna kätte. Eks oli aeg neil iseseisvat tegutsemist proovida.

Pea tiiva alla pistnud, nautis vanavares kodurahu. Pikalt ta tukastada ei saanud. Hirmus kära täitis taevaaluse. Laperdades põgenes pesa noorvägi kaitsva kodu poole, hoope jagavad rästad kannul.

"Mulle löödi valusasti kuklasse," nuttis vanim poegadest.

"Mina jäin sabasulest ilma," kurtis järgmine.

"Oi elu, oi valu," kaebas kolmas. "Kõik küljed tulitavad. Mis see siis nüüd oli?"

"Elukool, elukool!" teadis tark vanavares.

Illustreerinud PIRET MILDEBERG

Siidivend

OTT KANGILASKI

Muiste elanud meie maal kolm venda. Kaks vanemat venda olnud usinad ja targad, noorem vend aga lollakas ja laisk. Ei ole teine vanemate vendade kombel viitsinud korralikult tööd teha, vaid lonkinud aga metsas ringi või lasknud leiba luusse. Sellepärast kutsunud teised nooremat venda Siidivennaks. Viimaks saanud vanemil vendadel noorema toitmiseks isu täis.

Kutsunud poisi ühel päeval eneste juurde, andnud teisele küünra* siidiriit ja öelnud ise:

"Meie sind kauem ei sööda. Võta see riidetükk ja tiri teda niipalju kui iganes tahad. Muud sa ju ei oska kui siidi vedada. Aga vaata, et sa meile enam oma nägu ei näita!"

Noorem vend pistnud siiditüki tasku, läinud vilistades oma teed. Kõndinud päeva, kõndinud teise, kõndinud tüki kolmandatki. Jõudnud viimaks kuningalinna. Poisil kõht pikast kõndimisest ometi üsna tühjakas läinud. Aga ei ole teisele kuskilt süüa antud, aetud igalt poolt mine-ma. Istunud siis viimaks murega kaubahoovi trepile maha, võtnud siiditüki taskust, hakanud siidi vedama.

Ennäe imet, eks siid hakanud venima! Venitanud küünra, venitanud teise – viimaks poisil suur kangas siidi süles. Rahvas käinud mööda, näinud ilusat siidi, küsinud osta. Poiss kohe nõus müüma, kümme kopikat küünrast. Müünud varsti terve kanga ära, ainult natuke jätnud järele. Poisil aga raha taskud kuhjaga täis. Söönud, joonud kõhu täis, kolinud kõige peenemasse võõrastemajja korterisse.

Teisel hommikul läinud poiss jälle endisele kohale siidi vedama – äri läinud niisama hästi kui ennegi. Sedaviisi vedanud poiss aasta läbi siidi, kuni nii rikkaks saanud, et terve siidipoe võinud avada. Pannud nüüd sellidki siidi vedama. Ise kasseerinud aina raha.

Sedaviisi saanud Siidivend kõige rikkamaks meheks terves linnas ja viimaks valitud teine laiskade riigi linnapeaks.

* Küünar – vanaaegne pikkusmõõt, 59 sentimeetrit.

Muinasjutt ilmus esmakordselt väljaandes "Lasteleht" 1940, nr.5/6

Miks puud kohisevad

HENNO KÄO

Ennemuiste võis metsas hulkuja kuulda, kuidas puud omavahel juttu ajasid. Sest nagu inimestele, oli Vanaisa andnud keele puudelegi. Ja puud kasutasid võimalust ning sügasid keelt, kuidas vähegi jaksasid. Kuigi pole just ilus teiste juttu pealt kuulata, ei hakanud metsas hulkuja ometi kõrvu kinni toppima. Ja nii võis ta kuulda kuulujutte ja muinasjutte, naljajutte ja tondijutte, ilmajutte ja muidujutte. Mõnikord puud koguni laulsid. Oligi siis nii, et kes tahtis niisama istuda ning juttu ja laulu kuulda, läks metsa. Raadiot ju veel ei olnud.

Eks inimesel ole ikka olnud metsa muudki asja. Marjad-seened. Küttepuud. Aga kui puud veel rääkisid, tohtis küttepuuks võtta ainult kuivanud puid. Selle peale ei tulnud keegi, et raiuda elusat puud, kes räägib nagu inimene. See oleks olnud tapmine. Oli aga puu juba surnud, siis palun väga.

Kord enne jõulu leidnud mees, et pole enam puid paja alla panna. Tare külm ja lastel kõhud tühjad. No mina küll ei tea, miks mees suve jooksul nii palju küttepuid ei korjanud, et talvel mureta oleks. Võib-olla oli ta terve suve pidanud mõisapõllul orjama. Kuid mine tea, ehk oli lihtsalt laisk. Igatahes oli nüüd häda käes.

Mees võttis kirve ja läks metsa. Sumpas seal põlvini lumes ja otsis kuivanud puid. Talvine päev ju lühike. Hakkas juba hämarduma, aga mees polnud veel leidnud oksaraagugi. Viimases hädas astus ta elusa puu juurde ja tõstis kirve, mis tal muud üle jäi – lapsed ja naine kodus kindlasti juba külmast sinised.

Puu muidugi nutma ja paluma, et ära tapa. Teised puud kordasid palvet nagu kaja. Läks mees järgmise puu juurde – sama lugu. Lõpuks oli kogu metsa nuttu ja hala täis. Mees lõi käega ja kõmpis kurvalt koju.

Juba tarele lähenedes kuulis ta imelikku klõbinat. Kui ta tuppa astus, sai selgeks, mis see oli. Sihukest häält tegid tema naise ja laste hambad, mis külma tõttu plagisesid. Asi oli tõesti hull. Nüüd ei jäänud üle muud, kui see vähene mööbel, mis toas leidis, tükkideks lõhkuda ja paja alla pista. Saaks korrakski sooja!

Juba oligi nende ainus pink pilbasteks tehtud. Mees asus parajasti söögilaua kallale, kui uksele prõmmiti. Sisse astus pika halli habemega taat, kepp käes ja valge kasukas seljas. See ei olnud jõuluvana. Tol ammusel ajal jõuluvana veel meie maal ringi ei käinud.

Et ainus pink oli lõhutud ja juba paja all praksudes põles, ei saanud võõrale istet pakkuda. Taat küsis aga kohe, miks peremees nõnda murelik on. Mees seletas ära, kuidas asi oli. Et puid ei ole ja raiuda ei saa, sest ta ei suuda neid süütuid tappa. Eriti, kui nad veel haledasti paluvad, et ära tapa.

Nüüd kiitis võõras peremeest, et see olla aus, õiglane ja kaastundlik. Ta lubas teha nii, et puud enam ei räägi. Ja käskis mehel kohe metsa minna ja raiuda nii palju puid kui tarvis. Peasi, et lapsed ei peaks külmetama. Siis soovis taat kõigile häid jõule ja oli korraga kadunud.

Ja kuigi oli õhtu, võttis mees kirve ja läks jälle metsa. Seal oli imelikult valge. Kuu säras taevas nagu päike. Tähedki hiilgasid, kuidas jaksasid. Nüüd hakkasid metsas kaikuma kirvehoobid. Nagu võõras taat oli lubanud, ei ütelnud puud sõnagi. Ainult ohkasid kurvalt.

Puude ohkamist võid sa kuulda ka täna. Mine ainult metsa ja kuula. Seal nad kõigutavad kurvalt latvu ja kohisevad. Nii leinavad nad ikka veel taga oma kadunud keelt.

MILVI PANGA

Sülelaps

SÜLES ELAB SÜLELAPS.
NAERUL NÄOGA KÖNNIB PAPS.
EMA MUUTUS ÕHEMAKS,
MA SAIN VENNAKS VANEMAKS.

SIIDINE ON MINU VEND,
KUID TA POLE SIIDIVEND*.
TEAN, SEST OLEN SÜLELEND.
HÄLLIS MAGAB SÜLEVEND

* Siidivend - laisk isik, looderdaja

MILVI PANGA

Kassi unelaul

VURR-VURR, VURR-VURR VURRU,
LASEN NURR-NURR NURRU.
ON HIRR-HIRR HIIRI MURDU,
MUIST EHMATAN MA URR...GU.

MILVI PANGA

Kallis kass

KUI KASS MEIL HAKKAB NURRUMA,
SIIS NURRUD KETRAB VURRU TA,
JA NURRUDEST TAST VALLATUST
SAAB EHTNE VILLAKERA JUST.

TAL VÄGA VÄLE KÜÜS JA KÄPP,
TA SILMIS VEIKLEB NAERUTÄPP.
MIS VEEL VÕIKS TAHTA LASTERING
KUI KOJU MAHUB LOOMAHING?

Soome rahvajutt

Lugu pisi- pisikesest Eideribulast

Elas kord pisi-pisike eideribul, kellel oli pisi-pisikene majaribul. Ja selles pisi-pisikeses majaribulas oli pisi-pisikene lauaribul ja pisi-pisikene tooliribul ja pisi-pisikene pingiribul ja pisi-pisikene kiburibul. Ja sellel pisi-pisikesel eideribulal oli veel pisi-pisikene leharibul, kes ütles muudkui: "Muu-ammuu!", ja pisi-pisikene kassiribul, kes ütles muudkui: "Näu-kurnäu!"

Eks ükskord võtnud see pisi-pisikene eideribul oma pisi-pisikese kiburibula ja läinud lüpsma oma pisi-pisikest leharibulat. Ja siis pani see pisi-pisikene eideribul pisi-pisikese piimaribula pisi-pisikese kiburibula sees pisi-pisikese laua peale. Eks seal tulnud tuppa pisi-pisikene kassiribul. Kargas teine kõigepealt pisi-pisikesele pingiribulale ja siis pisi-pisikesele tooliribulale ja siis pisi-pisikesele lauaribulale ja jõi kogu piima ära.

Aga siis tuli tuppa pisi-pisikene eideribul ja karjus kurjalt: "Kött! Kas kaod!"
Ja siis jooksis pisi-pisikene kassiribul metsa ega tulnudki enam koju tagasi.

Lastele jutustanud ANDRES JAAKSOO

Illustreerinud HENNO KÄO

Toidutänav

KALJU SAABER

Juustupoest hõngus vägeid juustulõhnu, mis võtavad jalust nõrgaks; kalapoest kalalõhna, pagaripoest saiakeste lõhna ja maiusepoest kõike seda, mida maiasmokad armastavad.

Oleme ühel vanaaegsel kitsal kaubatänaval. Ustest paotuvad lõhnad saavad tänaval kokku. Juustulõhn lendab välja juustupoest, kalalõhn kalapoest, saialõhn pagaripoest ja maiustuste lõhnad vallutavad vahel kogu tänavat.

Nad kõik pörkuvad keset kitsast kaubatänavat ninapidi kokku.

"Ettevaatust, palun mitte seguneda," hüüab pagaripoe lõhn.

"Ega ma tahagi võõraid lõhnu juurde saada," kostab juustulõhn.

"Kalalõhn on üle kõige," suurustab kalapoe lõhn. "Teil ei õnnestu mulle oma reklaami külge pookida. Võid kümme korda käsi pesta, aga mina jään."

"Meil kõigil on oma ületamatu maitse ja lõhn," arvasid teised.

Parajasti tuli üks poiss koolist ja kirtsutas nina: "See tänav on lausa võimatu, alati mingit pussuhaisu täis. Ei ole see šokolaad ega kartulikrõps."

Toidutänavat lõhnad olid seda kuuldes nõrkinud.

"Kuidas nii!" hüüti kooris. "Meist luuakse ju tuhandeid reklaame."

Seal avanes lai lihapoe uks ja lasi omagi lõhna välja.

"Kes soovib peekonit? Kes viinereid?" pakkus ta alati lõbusalt. Ja lisas: "Lambaribi, vabandage, härrased, jäin vist pisut hiljaks. Rahvas on vaene, mind ei lastud kohe välja."

Teised hüüdsid: "Meile öeldi näkku, et oleme kokku üks pussuhais."

"Pussuhaisuks saame niikuinii, ei maksa ette rutata," arvas lihapoe lõhn.

"Mina küll mitte!" kihvas šokolaadilõhn.

"See on vaid sinu eriarvamus," kõkutas juustulõhn. "Mõnikord öeldakse seda mulle juba enne sõmist, kui ma pakun hallitusjuustu, aga seda ei maksa südamesse võtta."

"Mina arvan sama," ütles kalapoe lõhnane kalamari.

"Läki poisile järele, siis selgub kõik," arvasid teised.

Pea selgus, et poisil nimega Ruudi polnud koju kiiret. Ta ei söönud koolitoitu ja tema magu kees vihast. Ta peatus maiuseleti ees.

"Mis ma teile ütlesin," rõõmustas magusa lõhn. "Ta alustab lõunasööki šokolaadist."

"Vara kelkida," nohisesid teised.

Kohe tüüris Ruudi koogikeste manu.

"Mida ma teile ütlesin," rõõmustas kondiitripoe lõhn. "Täna on, muide, kolmapäev. Ma annan talle üleilseid tooteid poole hinnaga."

Poiss pugis paar odavat kreemikooki ja läks edasi. Vahepeal olid

kahjuks lilled ja veel kord lilled. Siis peatus Ruudi juustukreemikeste juures.

"Punkt minule," rõõmustas juustupoe lõhn.

Edasisel teel küsis poiss paar grillviinerit.

"Ma lükkasin kahurväe välja, ta kasvab nagu vägilane," rõõmustas lihapoe lõhn. Ja soovitas kübarat kergitades: "Head isu!"

Ruudi oli juba kodusirgel, kui teele jäid kuumad juusturoad. Hammustad, ja hambaid enam lahti ei saa.

"Ma olen päästetud!" rõõmustas juustulõhn.

Aga hilisõhtul hakkas Ruudil paha – ta oksendas kõik välja. Ja siis hõljus tema ümber veel üks lõhn. See oli ravipoe ehk apteegi lõhn. Ruudi jõi terve tassitäie sooja raviteed ära ja hüüdis äkki:

"Emme, ma tahan kalavõileiba!"

"Sa saad selle," pomises ööks tukkuma jäänud kalapoe lõhn valgustatud külmvitriinist.

"Homme alustame uuesti," arvasid teised.

"Kas heeringas on esimene või viimane?" visati nalja.

"Viimane," oli šokolaad raudkindel. "Tulgu või veeuputus, mina olen alati esimene."

Illustreerinud EPP MARGUSTE

LOOMAD

Metsas on loomad, õues on linnud. Laps seal kiigub ja lendavad linnud.

Loomad on head, seda meeles sa pea. Ära viga neil tee, väga paha on see.

Rika Rehe
Lihula Gümnaasium

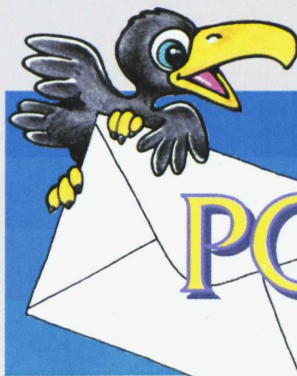
KÄÄBUSHAMSTER

Kui soovid endale närilist, siis vali kääbushamster. Ta ei vaja palju süüa ja teda on lihtne transportida. Tal võib puuriks olla tavaline akvaarium või siis võrepuur. Kääbushamstrile meeldib magus: šokolaad, jäätis. Talle meeldivad ka võililleõied, ristikhein, õunad, pirnid, maasikad ja viinamarjad (neid tuleb pealt koorida). Talle võib puuri panna saepuru või WC-paberit. Kui kääbushamstril enam kõhu all karva ei ole, pole vaja muretseda, see on vanaduse märk. Kääbushamstrid elavad kuni kolm aastat. Isaseid loomi ei tohi kokku panna, nad võivad kaklema minna. Kääbushamstrid on väga pehmed ja hingepugevad.

Kaisa Liiv
Lihula Gümnaasium

JÄNKU JUTA

Ühel hommikul, see oli minu sünnipäevahommik, ärkasin üles ja nägin enda voodi kõrval ühte lontis kõrvadega jänest. Algul arvasin, et see on unenägu ja panin silmad uuesti kinni. Natukese aja pärast hii-

lisin, ikka oli see lontikõrv alles. Enam ma magama ei jäänud. Jätsin jänku enda juurde voodisse, et teda korralikult katsuda ja põhjalikumalt uurida. Ta oli niiiiini, niiiiini armas! Siis nägin tema taskus kaarti, millele oli kirjutatud:

Palju õnne sünnipäevaks! Mina olen sinu jänku Juta. Sinu ema ja isa valisid mind kümnete teiste jänkude, karude ja koerte seast välja. Täna on tore päev, sest nüüd on mul oma Marta. Sinu jänku.

Sellega algaski minu ja jänku Juta ühine elu. Me oleme mõlemad õnnelikud.

Marta Helena Saluri
Kaiu Põhikool

KLARNET

Kas teate, mis pill see klarnet on? See on puhkpill, millel on keel ka. Ei, mitte see keel, mis meil suus käib. See keel on puust ja käib huuliku peale. Klarnetil on veel pirn, ülemine jätk, alumine jätk ja trehter. Suurema osa ajast on klarnet oma kohvis ja magab. Kui teda liiga äkki üles ajada, on ta pahane ja unine ja hakkab kiiksuma. Siis ei tohi teda nurka visata, vaid peab temaga vaikselt rääkima. Siis hakkab ta mängima kauneid lugusid.

Liina Tarvis
Muhu Põhikool

MIKS KASSID NURRUVAD

Kas teie olete kunagi mõelnud, miks kassid nurruvad? Mina mitte, aga täna mõtlen. Äkki sellepärast, et nurrumine on nagu norskamine. Kassid ju nurruvad magades. Aga võib-olla sellepärast, et neil on mõnus. Kui neile pai teha, siis nad nurruvad, on ju nii?

Tegelikult kassid ju urisevad ka. Seda ei tohi nurrumisega segi ajada. Kui kassid urisevad, on neil plaanis kisklema hakata. Nii et urisevat kassi ei tohi sülle võtta, sest nii võid väga valusa hammustuse saada. Aga kui kass nurrub, võid ta julgesti sülle võtta. Kui ta just ei maga.

Liina Tarvis
Muhu Põhikool

ELEVANT LONT

Kunagi ammu elas üks elevant. Sel ajal oli elevantidel veel väike nina. Selle elevanti nimi oli Lont. Lont elas ühes väikeses onnis. Ükskord läks Lont õue jalutama. Ta

jooksis metsa. Seal nägi ta igasuguseid loomi. Küll jäneseid, karusid ja teisi loomi. Ta läks jänese juurde ja küsis, et miks tal nii suured kõrvad on. Jänes vastas, et kunagi ammu elas üks paha nõid, kes oli tema vanaema kõrvadest tirinud ja siis oligi ta suured kõrvad saanud. Lont sai nõia peale pahaseks ja tahtis teda otsima minna. Jänes ütles: "See

nõid on juba ammu surnud." Lont läks karu juurde ja küsis, miks ta nii suur on. Äkki hüppas välja nõid. Karu oli tegelikult nõid. Lont ehmatas ja hakkas ära jooksuma. Nõid aga haaras Londi nina. Lont püüdis ära joosta, aga ei saanud. Nõid hoidis ta ninast kõvasti kinni. Siis hüppas välja jänes, kes hammustas nõida nii kõvasti, et

nõid lasi Londi nina lahti ja jooksis koju. Londi nina oli nüüd väga pikk. Ja sellest ajast peale kutsutakse elevanti nina londiks Londi järgi.

Maria Vares
Loksa Keskkool

KAISUKAS

Mul on armas väike kaisukaru. Ta nimi on Kaisukas. Vanaema kinkis ta mulle sünnipäevaks. Kaisukas on mul alati voodis kaasas. Temaga koos näeme me häid unenägusid.

Juhan Taalik
Kaiu Põhikool

ANDRUS NORAK

BUMERANG

ON ÜKS KÕVER ASJAPUU
NAGU NAERUL LAPSESUU.
VISKAD LENDU, AGA SIIS
TULEB JÄLLE TAGASI.

BUMERANGIGA – SA TEA –
VÕID ISE SAADA VASTU PEAD.

ANDRUS NORAK

TEENÄITAJAD

KOMPASS NÄITAB ILMAKAARI,
AITAB LEIDA MERES SAARI.
AGA KUI VEEL POLNUD NEID,
KUIDAS LEITI ÕIGEID TEID?

VAADATI SIIS TAEVATÄHTI,
TAEVAS PÕHJANAELA NÄHTI.
LÕUNAPOOL KA LÕUNARISTI,
ET LAEVATEED EI LÄHEKS RISTI.

PÕHJANAEL SIIS NÄITAS TEED,
NÄITAB SIIMAANI VEEL.

ANDRUS NORAK

JÄLGEDES ON VASTUS

KÕIKIDEST JÄÄB JÄRGI
PALJU JALAJÄLGI.
KELLE JALG SIIN ASTUS,
JÄLGEDES ON VASTUS.

MINUL JALGE ALL ON TALLAD,
NENDE PEAL MA RINGI TALLAN.
OLEN RAHUL, MA EI SÕDI,
TALLA ALT ON HÄSTI KÕDI.

Illustreerinud JÜRI MILDEBERG

ANDRUS NORAK

PÄÄSUKENE PIIRI

ÜKSKORD PÄÄSUKENE PIIRI
LENDAS ÜLE RIIGIPIIRI.
POLNUD VIISAT EGA PASSI,
AJAS PIIRIVALVE SASSI.

PÜÜTI PÄÄSUT PEATADA,
PÜÜTI TEMAST TEATADA,
AGA MEIE PIIRI PÄÄSU
EI LÄIND LÄBI LÄBIPÄÄSU.

TA EI LÄINUD LÄBI TOLLIST
EGA HOOLIND VALVUR VOLLIST
LENDAS LÄTTI JA SEALT LEETU,
EI SAAND TEDA KINNI PEETUD
MITTE KEEGI MITTE KUSKIL.

NÕNDA PIIRIL ÕNNESTUSKI
JÕUDA KUHU TIKKUS,
KUS ON SOE EGIPTUS.

ANDRUS NORAK

NUMBRID

MA EI TUNNE KÕIKI NUMBREID,
MA EI TEA, KUI PALJU ON NEID.
ARVAN, ET ON TUHANDEID.

OMETI KÕIK ALGAB ÜHEST,
LAS MA ALUSTANGI SEST.
ÜKS ON PAREM VEEL KUI NULL,
ÜKS SAAB JUBA LOETUD MUL.

LUBA, ET MA LOEN SU ÄRA!
PALJU ON SIND, ÜTLEN PÄRAST.
MINA TEAN, SIND PALJU POLE,
MINUST PALJU ROHKEM POLE.

NAGU MIND, NII ÜKS ON SINDKI,
TULE, JA LOE ÄRA MINDKI!

PUNANE KOOLIBUSS

Punane buss sõidutas iga päev lapsi kooli ja koju. Lastele meeldis väga punase bussiga sõita.

Buss armastas samuti lapsi. Aga siis saabus suvi. Kõik lapsed olid vaheajal. Buss seisis üksi koolimaja kõrval. Ta igatses taga lapsi, kes alati naersid ja kilkasid. Ta muutus iga päevaga kurvemaks ja tolmusemaks. Sügisel, kui lapsed tulid kooli, ei tundnud nad armsat bussi ära. Lapsed tõid lapid ja pesid bussi puhtaks. Kõik olid jälle õnnelikud.

Krister Linnas

USALDUS

Mina usaldan enda ema ja isa. Nad ei valeta, sellepärast usaldan. Ma usaldan ka oma sõpru. Nemad ka ei valeta. Mul on vedanud, et mul nii head sõbrad on. Isa on mulle paljusid asju lubanud ja nii ka seda teinud. Ema aga on mulle mitte päris palju vaid natuke asju lubanud ja ma olen need ka saanud. Ma ei usalda oma õde. Kui ma midagi ütlen, kohe räägib välja.

Kenneth Pert

MINU LEMMIKAASTAEG

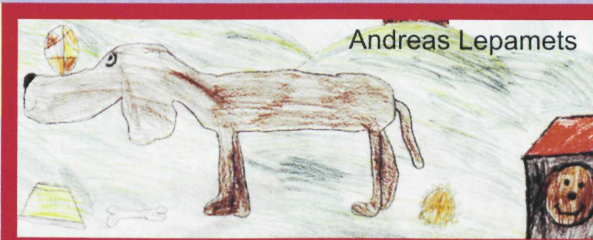
Selle pärast on kevad, et lihtsalt suvi on ilus küll, aga mõnikord jälle liiga kuum. Sügis jälle nii kuum ei ole, aga jälle liiga märg. Üks korralik talv ei tohiks väga märg olla, aga külmetada võib küll. Mis üle jääb? Kevad muidugi ei ole liiga kuum, see ei ole märg ega liiga külm, see on tavaline. Ja muiduks mul on mais sünnipäev.

Martin Zacek

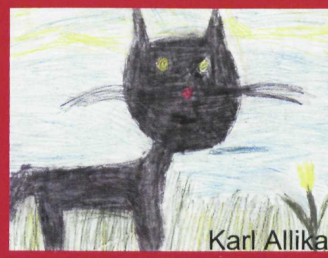
TULEVIKU KUTSU

Ma arvan, et minu tuleviku kutsu võiks olla sel-

Suvevaheajale minnes said Tallinna Vanalinna Kooli II klassi poisid kaasa vihikud, mis olid justkui väikesed raamatud. Nendes olid lood, mille kirjutamisel ei olnud kodurahvas aidanud ega õpetaja nõu andnud. Päris-päris oma looming, koolitunnis kirja pandud. Head lugemist!

line nagu ma teile nüüd räägin. Tuleviku kutsul on hästi väikesed jalad ja hästi väike kere. Pea on tal natsi suurem kui kere. Tuleviku kutsu on väga imelik. Kui sa ütled, et ärka ellu, siis ta ärkab ellu ning kui sa ütled, et ole mänguasi, siis ta on mänguasi. Ta täidab kõik sinu soovid ja käsud. Nüüd räägin ma teile väga imeliku asja. Kui sa ütled, et räägi, siis ta räägib inimeste keelt.

Mario Ilves

MINU LEMMIKLOOM

Mul on kaks lemmiklooma – koer ja loh nessi* koletis. Kuid praegu kirjutatakse loh nessist. Ta on poolmeremadu ja arvatakse, et elukas on see, mis oleks pidanud surema 65 miljonit aastat tagasi... Kuid te ei tea, mis juhtus 65 aastat tagasi...kui te ei tea, mis juhtus 65 milj. aastat tagasi? Dinosaurused surid siis. Loh nessil on kohutavalt suur kiirus -350 kilomeetrit tunnis.

* Loch Ness – järv Põhja-Sotimaal, kus arvatakse elavat sisalikutaolist koletist.

Karl Allika

KOOLIS VANAL AJAL

Mida ma tean kooliskäimisest vanal ajal? Mina tean, et vanal ajal käidi laupäeval koolis. Kes tinti vihikusse valas, sai kahe. Ja vahetunnis pidi paaris ringi käima koridorides. Ragulkad olid keelatud. Kehalises kasvatuses pidi olema spetsiaalsed riided. Kui mingi muu riietus oli, siis saadi märkused.

Johan Karlson

MINU UNENÄGU

Ükskord nägin ma sellist unenägu, et üks röövel ajas mind taga ja ma jooksin oma ema juurde. Ma jooksin ja jooksin ja jooksin aga lõpuks hakkas ema minu eest ära jooksuma. Ja nii me siis jooksime ja jooksime, aga üksteist kätte ei saanud ja nii me siis jooksime kuni ma üles ärkasin.

Jonathan Peterson

ÕHTUL RANNAS

Kui ma suvel maal olen, sõidame ratastega randa. Vaatame, kuidas päike läheb likku. Kui ma väike olin, ütlesin nii.

Kaarel Kastehein

NALJAKAD JUHTUMID

Ükskord ma sõin krõpse ja ma oleks peaaegu taso ära söönud. Ja ükskord ma tegin vennale teed ja panin selle sisse soola. Mu vend tuli ükskord koju chupa chups suus ja pulga otsas oli sisaliku saba ja ma uskusin, et see on päris. Ma tahtsin munade pühal teha nalja, et hakkasin enda plastik munaga munasid koksima, kuid ei tulnud välja.

Dan Rodionov

Öökull Uhuu

ÜLLATAVAD UUDISED

Tänapäeval aiva reisitakse, kus siis öökull Uhuu saab paigal püsida! Seekord tegi ta lennu Aafrikasse.

PIKK KEEL, VEEL PIKEM KAEL

Aafrica rohulagendikel savannides kasvavatel akaatsiatel on hiigelsuured okkad, mis lähevad autorehivist lipsti läbi, kingatallast rääkimata. Kaelkirjak peab akaatsialehti oma lemmiktoiduks, okastest ta end hirmutada ei lase. Täiskasvanud kaelkirjaku keel võib olla kuni 45 sentimeetrit pikk. Seega ei pea too pikakaelaline ja pikakeeleline loom pead akaatsiale liiga lähedale panema. Pikk must keel lipsab okaste vahelt läbi nagu madu ja napsab maitsvaid lehti. Mõni akaatsialiik on aga välja arendanud oma kaitsetaktika. Lisaks okastele on nende okstel igasugu ümaraid pusasid, mis

imehästi sobivad sipelgapesaks. Sipelgad tulevad sinna rõõmuga elama, nad uuristavad pusa seest õõnsaks ning pääsevad nii akaatsiameega maiustama. Tänutäheks ründavad nad vapralt puulehti ihaldavat kaelkirjakut, nii et too jääb kohutäiest ilma.

IGA LIND POLE LAULULIND

Kui lauluoskust tõstaks kaela pikkus, võiks jaanalinnult oodata maailma kauneimat linnulaulu. Kuid paraku ei mõjuta kaela pikkus lauluoskust põrmugi. Kui isajaanalind oma noka lahti lööb, kostab sealt hää, mis sarnaneb rohkem lövi mõirgele kui linnulaulule. Neljasilbilist "laulukest" võib savannis kuulda päikselo-

jangu ajal. See kostab õige kaugele ja sõnum on väga lihtne: võõras, ära tule, siin valitsen mina! Jaanalinnu silmanägemine on suurepärane – kahe ja poole meetri pealt (aga nii kõrgele jaanalinnu silmad ulatuvad) on hea ümbrust kiigata ja vaenlast mär-

gata. Vaid kõrges rohus ringihiiliv leopard võib võimast lindu hea õnne korral üllatada. Kuid jaanalind on kaval, ta jälgib antiloope ja sebrasid. Neil taimetoidulistel loomadest on eriti hästi arenenud haistmis-meel ja nad haistavad

kassi kombel tasa ligi hiiliva looma käike kaugelt. Ohtu tundnud kari jookseb igas suunas laiali ja jaanalind taipab, et tuleb temalgi pikkadele jalgadele valu anda.

Jaanalinnuvanamad jagavad kodutöö – suure muna väljaheidumise – kenasti omavahel ära. Emalind istub munal päeval ja isalind öösel. Isalinnu must sulestik on ööpimedusse sobiv kaitsevärvi, emalinnu hallikaspruun "kostüüm" sulab mõnusalt kokku päise päeva toonidega ja nii ei paista lind suurusest hoolimata silma.

REKORDJOOKS- JA GEPARD

Kui kõige kiirem inimene on jooksnud 100 meetrit 9,86 sekundiga, siis gepard läbib sama vahemaa pea kolm korda kiiremini – 3,30 sekundiga. Gepardi jooksukiirus võib ulatuda 100-120 kilomeetri tunnis. Nii kiiresti jaksab ta joosta küll vaid üsna lühikese maa, 400-500 meetrit. Gaselli kiirus on kuni 80 kilomeetrit tunnis ja tundub, et tal pole gepardi käest pääsu. Kuid gasell ei jookse otse, vaid teeb jõnkse sisse, mis sunnib tagaajajat hoogu maha võtma. Kui gepard 500 meetri peal gaselli

kätte ei saa, jääb ta selleks koraks tühja kõhuga. Kahejalgne sportlane jõuab tippulemusteni aastatepikkuse harjutamise järel ja püsib tippvormis vaid mõne aasta. Gepard endale sellist luksust lubada ei saa, tema peab kiiresti jooksmata kogu elu, et kõht täis oleks.

AAFRIKA ELEVANT

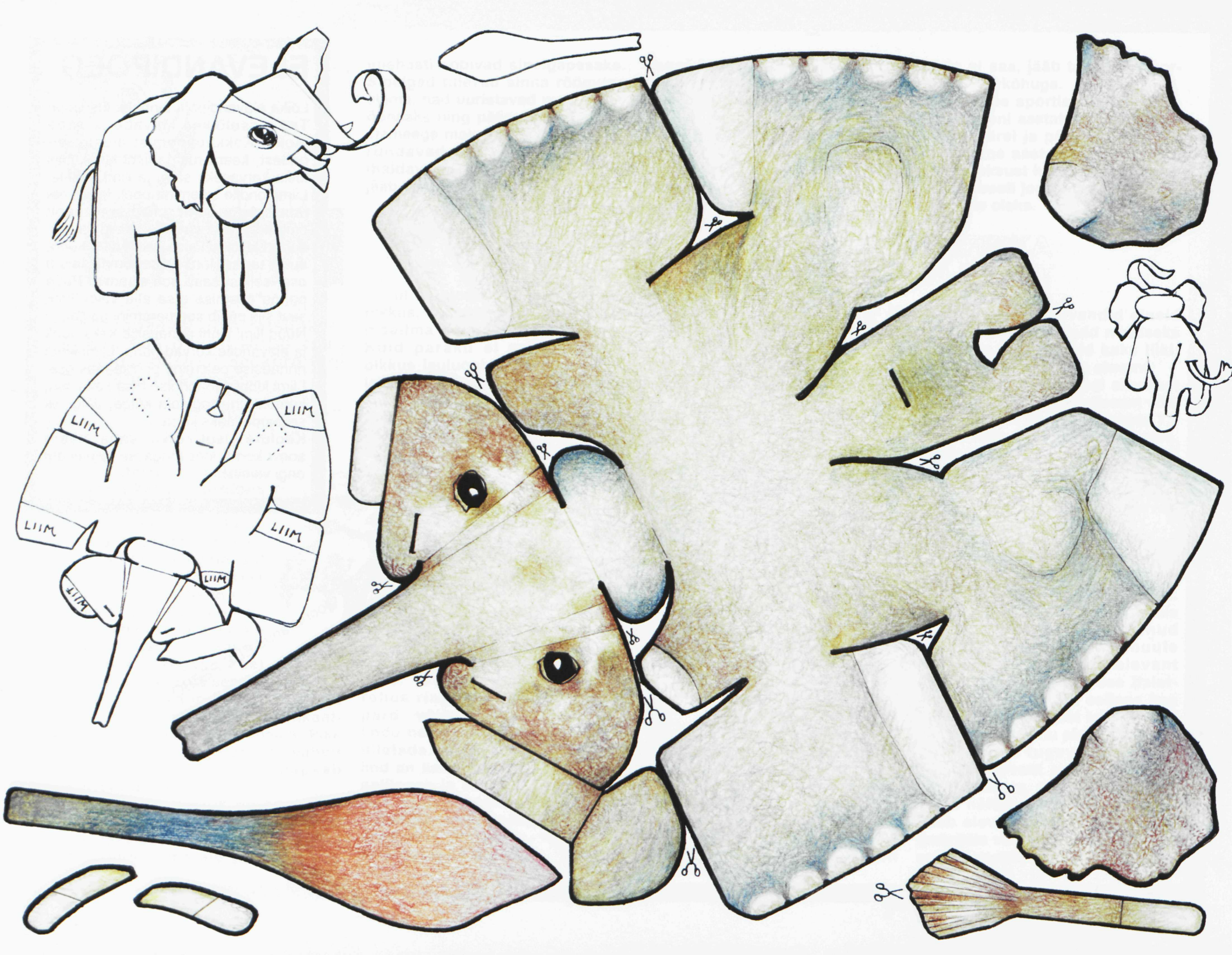
Oli aeg, mil elevantid elasid igas maailmajaos, kuid nüüdseks on järele jäänud vaid kaks liiki: aafrika elevant ja india elevant. Aafrika elevant on maal elavatest loomadest suurim. Isaelevant võib olla 4 meetrit kõrge ja kaaluda 7,5 tonni. India elevant on väiksem, kõrgus ulatub 3 meetrini ja kaal 5 tonnini.

Elevantid on üsna pikaalised, elavad 50-60 aastat. Elevanti lont on loomale nii haistmiselundi kui teatud mõttes suu eest. Lont ongi elund, mis on moodustunud nina ja ülahuule

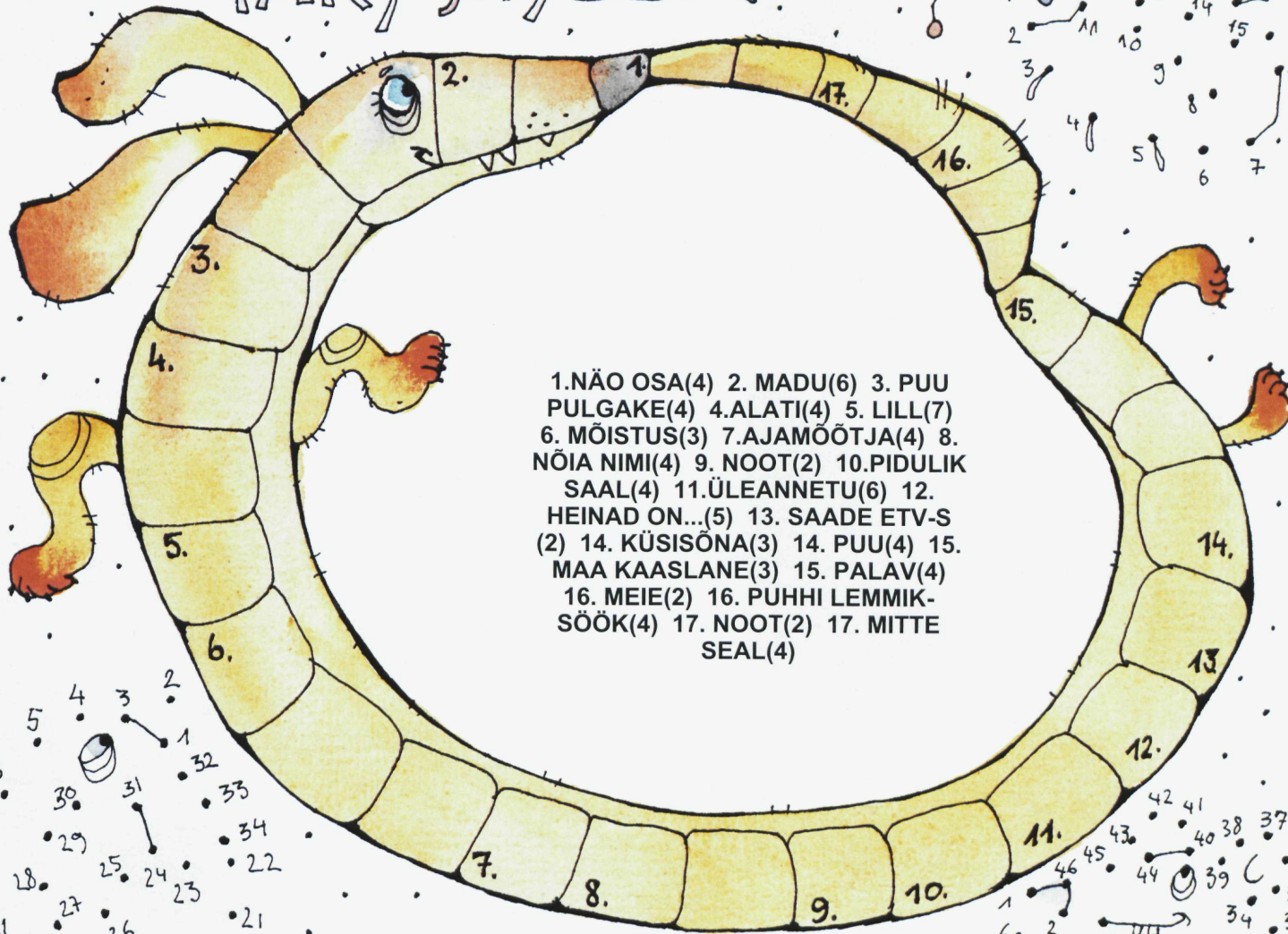
kokkukasvamisel. Kui elevant londi üles tõstab, on see haistmiselund, samas on sellega hea kõrgete okste küljest lehti ja oksid napsata ning suhu pista. Lont on nii tugev, et sellega suudab elevant puid maa seest välja tõmmata, aga ka maast üles võtta näiteks metallraha. Lonti saab elevant tõmmata peaaegu ämbritäie vett, millega on siis hea end kuumatõrjeks kasta.

Joonistanud PIRET MILDEBERG

TAKS JA SÖBRAD

- 1.NÄO OSA(4) 2. MADU(6) 3. PUU
 PULGAKE(4) 4.ALATI(4) 5. LILL(7)
 6. MÖISTUS(3) 7.AJAMOÖTJA(4) 8.
 NÕIA NIMI(4) 9. NOOT(2) 10.PIDULIK
 SAAL(4) 11.ÜLEANNETU(6) 12.
 HEINAD ON...(5) 13. SAADE ETV-S
 (2) 14. KÜSISÕNA(3) 14. PUU(4) 15.
 MAA KAASLANE(3) 15. PALAV(4)
 16. MEIE(2) 16. PUHHI LEMMIK-
 SÖÖK(4) 17. NOOT(2) 17. MITTE
 SEAL(4)

KUI ÜHENDAD PUNKTID JOONTEGA,
 TUTVUD TAKSI SÖPRADEGA

PERIOODIKA AS
Lasteajakiri
TÄHEKE

Asutatud jaanuaris 1960
 ilmub kord kuus

Toimetuse address:
 Pärnu mnt 67a
 10134 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
 tel 6 463 697

Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
 tel 6 463 697

Kunstiline
 toimetaja
PRIIT REA
 tel 6 463 697

Tähekest saab
 tellida
 faks:6616 089
 e-mail
 tell @tallpost.ee

Trükk
 AS Printall
 Tatari 64
 10134 Tallinn

ESIKAANE
 JOONISTAS
 INGA
 HEAMÄGI

METSNUGIS

Metsnugis on väga ilus loom. Nagu ta nimigi ütleb, on ta ehtne metsaloom. Kõige rohkem meeldib talle segamets. Eriti veel siis, kui puude all on rohkelt võsa ja maha langenud risu. Ta on hea ronija ning hästi vilgas ja kiire ka maa peal. Tuhkur, nirk, kärp, naarits, saarmas ja isegi ahm on ta lähemad sugulased. Nad on kõik väikekiskjad, kärplased. Metsnugise eest ei ole oravalgi pääsu. Linnunud ja -pojad, ka vanalinnud ise, hiired ja jänessed – kõik kõlbavad ta toidulauale. Suvel ja sügisel maiustab ta heameelega ka marjadega.

Aprillis-mais toob emanugis ilmale kuni kuus tillukest abitud poega. Enamasti on neid kaks kuni neli. Pesa teeb metsnugis tavaliselt puuõõnde. Vooderdab selle pehme sambla ja karvadega. Silmad avanevad poegadel alles ühe kuu vanustena, kahekuustena hakkavad nad pesast väljas käima. Sirguvad metsnugise lapsed on vallatud ja mängulustilised nagu lapsed ikka. Sügiseks on nad sirgunud sama suurteks kui nende vanemad. Üldse on nugiste emasloomad isastest märksa väiksemad. Kuigi metsnugised eelistavad tegutseda metsarüpes, võib juhtu-

da ka erandeid. Ükskord sõitsin tuttavasse metsatallu kavatsusega nädalapäevad talu saunas elada. Öhtul kuulsin sauna pörandi all krabinaid ja tormilist piiksumist. Nii võtavad kõik kärplaste pojad oma saabuvat ema vastu. Arvasime algul, et küllap on kasvandusest põgenenud ameerika naarits ehk mink või siis tuhkur sauna pörandi alla pojad toonud. Et loomapere elu mitte häirida, loobusime sauna kasutamisest. Suur oli aga minu imestus, kui mõne päeva pärast nägin sauna palkide vahelt nelja toredat metsnugise poju uudistavat. Nii oligi meil võimalus neid aeg-ajalt jälgida, kuni poegade lahkumiseni pesast. Eriti mängutujulised olid nad hommikuti.

Tavaliselt metsnugis inimese elamise juurde siiski ei tule. Küll aga võib teda meelitada metsäärsete mesilate juurde magus mee lõhn. Aeg-ajalt püüab mõni nugis mesitarusse pääseda. Seda eriti talvel. Siis tirib ta enamasti lennulauda ära ja püüab lennuava lahti kaapida. Tarusse pääsemine käib talle tavaliselt siiski üle jõu. Ja üks mesilasedki tee kontvõõrale õige ruttu valusate pistetega tuule alla. Nii mõnigi kord jätab nugis siis kuhugi kõrgemasse kohta, kivile või laujupile visiitkaardiks pika terava otsaga justkui vinti keeratud junni. Talvel jääb lumele ka paariline jäljerida, millel hästi näha teravate küüniste jäljed. Jäljed ja junnid ongi peaaegu kõik, mida inimene metsnugise olemasolust märgata võib. Ennast nugis tavaliselt inimestele ei näita.

Tegelikult elab Eestis veel teinegi nugise liik, kivinugis. Kui metsnugis on üle Eesti levinud ja üsna

tavaline, siis kivinugis on väga haruldane. Väliselt on nad küllalt sarnased. Kuid on ka mõningaid erinevusi. Metsnugise kurgualune ja rinnalaik on kollakas, isegi oranžikas ja terava tipuga. Kivinugisel on see aga helevalge ja hargneb kaheks ning ulatub esijalgadele. Kivinugisele meeldib rohkem maa peal toimetada. Ta võib elada lausa inimelamute lähedal ning murda ka väiksemaid koduloomi. Kuid tegelikkuses on see vähetõenäoline. Kivinugiseid on meil vähe ja nad on looduskaitse all.

Nii et kui juhtud nägema pildil oleva metsnugisega sarnast looma, kel valge kurgualune, anna teada mõnele loodustundjale.

REIN MARANI tekst ja fotod